

BENDE LIZA
Johannes

Müemléktemplom restaurálására kaptam megbízást. Időm tetemes részét a falu délkeleti szélén álló középkori templomban töltöttem el.

A közeli erdő falevel- és földszagát éreztem, amikor susogva esni kezdett az eső; ezenkívül csak a temető végébe sétáltam át a Papréten. Alvásra, evésre, még tisztálkodásra is alig gondoltam, és naponta csak pár órára tértem vissza az igényeimnek megfelelő, egyszerűen berendezett szobámba.

Gyakorlattan kezelem az ecsetet, hidegvágót, a vésőt és polírkövet. Nem vagyok nagyon erős, de bírom a fizikai és szellemi terheléseket. A tisztító- és oldószerek, konzerválók, fertőtlenítő anyagok gyakori alkalmazása miatt a kellemetlen szagokra immunis lettem.

Érkezésemkor már tisztában voltam az előmunkálatoknál méréssel megállapított festék értékeivel, az összetevők részarányával. Tanulmányoztam a felújítás előtti fotódokumentációt. Történetek elővizsgálatok mikroszkóppal is. Felkészültem a további, várhatóan időigényes, monoton munkafolyamatokra.

Imára kulcsolt karja megszakítja a felirati szöveg szalagját. A freskón szereplő invokációban arra kéri közönségét, imádkozzanak a pictorért. Aquila a választott művészneve lehetett.

A kőből és téglából épült templom a XIII. század végéről maradt fenn. Építője a téli napforduló hajnalán bekövetkező napkelte irányába tájolta. Majd a következő század utolsó harmadában itt dolgozó festő is az eredeti építői szándékhoz alkalmazkodott.

Az erdő fája mára egészen eltakarják a napot. Ezért, ha szándékosan a megfelelő hajnalt tölteném is a templomhajóban, a napjelenséget akkor sem figyelhetném meg. Pedig tudós plébánosok szerint a kelő nap első sugara a szentély boltozatán lévő szentháromság jelképre esik azon a korai reggelen.

A munkások elmentek, egyedül maradtam a kis templomtérben. Kijelöltem tisztításhoz a próbafelületet.

Az ablakokra helyezett sárga drótüveg a fényt egyenletesre szűri. Ezzel sikerült olyan hatást elérni, mintha Johannes Aquila falfreskóit, a szimbolikus képek összefüggő rendszerét a legnagyobb verőfény pásztázná. Körös-körül az egyes falképek naptári dátumokhoz, a nap óráihoz, az erény és bűn fogalmához köthetően tűnnek elő, megvilágosulnak és elhalványulnak. Képzletben mintha a téli napforduló hajnalán bejövő sugarak útját követném. Elsőként a Madonna ölében ülő, gyermek Jézust világitják meg.

Általában sokat vagyok egyedül. Faragott, festett ember- és állatfigurák ilyenkor a társaságom.

Keresztneven gondolok rá, ezzel mintha korban közelebb idézném magamhoz: JOHANNES.

Szőke haj, ovális fejforma, világoskék szemek. A szlovén mártónhelyi templomban háromcímeres pajzsa felett térdel. A vörösbarba háttérből lovagias öltözetben bontakozik ki, vállszíjon görbe szablyát, magyar nemesi öltözetet, csúcsos orrú lábbelit visel. Pedig nem volt magyar, és nemesi származással feltehetően szintén nem dicsekedhetett.

Előre szóltam, hogy kíváncsiskodó helybéliek és turisták a munka egész ideje alatt ne zavarjanak. Plakátok is hirdették a környéken, a templom nem látogatható. A lazán fekvő por ecseteléséhez, száraz tisztításhoz készültem elő, amikor mégis megjelent valaki.

– Tudja, hogy Regedében született?

A hátsó padsorból ért hozzám a német nyelvű kérdés. Nem emlékeztem pontosan, hogy a hirdetések különböző nyelveken is megfogalmazták-e a zárva tartást. Csak ezért válaszoltam neki.

– Radkersburg, a város mai nevén.

Felállt a padból, és lassan felém sétált. Húszas éveinek vége felé járó, fiatal férfit vetített elém a mesterséges drótüvegnap.

A megbízóval találkoztam, nem ő volt, a műemléki hivatal embere magyarul szólította meg. El akartam küldeni.

Ő megfogta a karomat, és határozottan a szentély északi falához vezetett. Johannes önarcképe is azon a falon látható. Keze érintésétől megsemmisült minden ellenvetésem. Váratlanul az Aquila név szimbólumról kezdtünk beszélgetni. Ez a sasmadár latin neve.

A növényi ornamentikával gazdagon díszített ablakmélyedésbe húzódtunk.

Úgy beszélt a középkori, háromnyelvű településekről, mintha maga is a Stájer-hercegség idejében élt volna. A

szavaival képszerűen vetítette elém a Magyarországból Itáliába vezető, fontos távforgalmi útvonalak egyikét. Felső-Stájervidék a fáját, vasát Regedében cserélte Alsó-stájeri borra, gyümölcsre, gabonára. Szinte ízleltem az édes szőlőszemeket. Az idő észrevétlen tovatűnt. Már pirkadt.

A szentélyablakon beeső hajnali fény a nyugati falon folytatta útját, a templomhajó hosszát is kijelölve a padlón. Ezen már nem csodálkoztam, pedig lehetetlen, hogy besüssön a valódi nap. Az ablakok fénye közvetlen a padlóról és az ablakpárkányokról visszaverődve, sorban megvilágította a freskókat. A szemem láttára ragyogtak fel maguktól a vörösek, kékek, barnák, mint valami álomban, amit ébredés után azonnal elfelejtünk.